

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istoip, peti vrsta
malih oglaš po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 z jutra
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Proti politiki skrajnosti

V vrtnec skrajnosti bi hoteli nekateri politiki zagnati našo državo. Mnogo govoreči zagrebški politiki bi hoteli čim bolj zrahljati vse vezi, ki vežejo posamezne pokrajine, bolj tiho delujoči belgrajski politiki pa bi najraje oblekli vso državo v eno uniformo, ki bi nosila njih embleme. Dosledno tej volji iščejo in naglašajo zagrebški ekstremisti razlike tudi tam, kjer jih ni, dočim nočejo belgrajski ekstremisti videti niti najbolj kričečih razlik. Eni ko drugi so zaljubljeni le v se in svoje ideje, eni ko drugi nočejo pogledati resnici v oči. Nujna posledica tega pa je, da se nasprotstva stalno večajo in da kljub težkemu delu našega kmeta in naporu trudu našega delavca še ni nastopila doba naše konsolidacije.

In ne more priti do te prepotrebne dobe, dokler imajo količikaj besede ekstremisti. Zakaj slepi za vse, kar ne spada čisto v njihov ozki koncept, so ekstremisti. Oni so tipični zastopniki katastrofne politike in ne državni interes ne ljudski blagor jim nista mar, ker je njim pri srcu le interes misli, v katero so se zagrizli. Tako vidimo, kako se zagrebški ekstremisti bore proti nujno potrebnemu zunanemu posojilu, pa čeprav bi od tega posojila dobila tudi Hrvatska težke milijone. Zato vidimo, kako bi nekateri zagrebški ekstremisti najraje zavirskali, če bi padel dinar, pa čeprav bi težajno razliko v največji meri plačal baš hrvatski narod. In na drugi strani niso belgrajski ekstremisti nič boljši. Slepi za vse argumente prevdarnosti so Srnaovci in za nobeno ceno nočejo razumeti, da v državi ne more vladati samo volja ene pokrajine. Belgrajski skrajneži bi pozdravili iz zagrizenosti celo amputacijo, pa čeprav bi ta pomenila katastrofo ne le amputiranih pokrajin, temveč vse Jugoslavije.

Politika rušenja tudi zadnjih mostov, politika graditve prepadov, to je politika ekstremistov. Ne more pa nikdar biti za tako politiko slovenski narod in zato ekstremna politika ne more dobiti v Sloveniji tal. Maloštevilni in nacionalno najbolj eksponiran slovenski narod mora biti in tudi hoče biti absolutno za državo. Zato pa hoče slovenski narod, da se država konsolidira, da napreduje njeno gospodarstvo, da napreduje njena kultura, ker je s tem tudi ljudski interes najbolj zavarovan. Kmetu, delavcu, obrtniku in sploh vsem stanovom je pomagano samo s pozitivnim delom, ne pa z večanjem nasprotstev in s poostrojitvijo sporov. Kajti med prepiranjem ni mogoče delati.

Delo za konsolidacijo države ni zato le slovensko narodno delo, temveč tudi pravo socialno delo, ki daje zaslužek vsem stanovom in kruh vsem ljudem.

Ko brani slovenski narod državni interes, pa ostaja zvest slovenskemu stališču, ker ve, da je država močna šele tedaj, kadar morejo vse individualnosti v njej razviti vse svoje sile, ne pa, kadar so te pristržene. Ne brani pa slovenski narod svojega stališča s sredstvi, da bi z njimi otežkočal notranji razvoj v državi in ne brani ga s katastrofno politiko ekstremistov, temveč z realno politiko patriotov. Uspehi take politike seveda niso takoj vidni, ker taka politika tudi ne računa na zunanje efekte, zato pa so njeni uspehi tem trajnejši.

Ker je slovenski narod proti ekstremni politiki, zato se tudi ne meša v spore ekstremistov, temveč gre s tistimi, ki mu omogočujejo delo. Vsak, kdor dela, sme vedno računati na slovensko pomoč, kakor ne bo nikdar našel na svoji strani Slovencev tisti, ki razdira. Najboljše za državo je složno delo vseh, zato je slovenski narod absolutno za sporazum. Čim preje pride do sporazuma, tem bolj bomo zadovoljni mi Slovenci, ker vse prej ko izkoriščati bi hoteli sedanji spor. In pride še čas, ko bodo tudi zagrebški ekstremisti spoznali, da je v vrtnicu skrajnosti samo slovenski minister ohranil hrvatske pozicije.

So pa ljudje, ki vsega tega nočejo razumeti in ki se drznejo govoriti celo o slovenskih konjunkturistih. Ni treba posebej povdariti, da pride ta očitak baš od ljudi, ki so sami največji konjunkturisti. Konjunktura ob razkolu demokratske stranke je rodila njih stranko, poprebratna gospodarska konjunktura ustvarila njih tisk in konjunktura z Radičevom skrajnostjo jih je ohranila pri življenju. In sedaj si hočejo pomagati s tem, da skušajo ujeti poulične demonstracije za svojo stranko.

V boju ekstremistov so Slovenci oni, ki hodijo po zlati srednji poti. V njih rokah je državni prapor, v njih delu državna misel. Slovenska politika je danes ona čvrsta točka, na katero bodo morali priti eni ko drugi ekstremisti, ker samo s te točke vodi črta prave državne politike,

Seja Narodne skupščine

Dr. Korošec za samoupravo občin — Petejanova interpelacija zavrnjena

Belgrad, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Današnja skupščinska seja se je pričela kmalu po 10. Po opravljenih formalnostih je prešla skupščina na dnevni red, na odgovor notranjega ministra in predsednika vlade d. Korošca na interpelacijo socialističnega poslanca **Petejana o razpustu občinskega odbora v Mežici**. G. dr. Korošec je izjavil:

Poslanec Petejan zahteva od mene odgovor, če mi je znano nezakonito stanje v Mežici in če to stanje odobravam in če sem pripravljen odrediti, da se občinske volitve takoj razpišejo. Interpelant smatra za nezakonito stanje okolnost, da je občinski odbor razpuščen. Ta odbor je bil razpuščen z odlokom mariborskega velika župana z dne 4. novembra 1926, ko je bil notranji minister Boža Maksimovič. Razlog je bil v tem, ker je bivši občinski odbor gospodaril z občinskim denarjem razsipno, kar se je ob priliki revizije ugotovilo in ker ni bilo jamstva za nepristransko gospodarstvo v občini in njen splošni napredek. Bivši občinski odbor je neusmiljeno razsipaval z denarjem. Največji vpliv pri tem je imel bivši učitelj Möderndorfer, ki se je eksponiral za komunistične ideje in našel ravno v Mežici pripravo polje.

Interpelant trdi, da je odlaganje volitev v veliko socialno in gospodarsko škodo občine in občanov. Ravno nasprotno je res. Prejšnji odbor je pripeljal gospodarstvo v tako stanje, da se je moral sedanji vladni tajnik Ivan Milač mnogo truditi, da je napravil red. Najpreje je moral določiti višino dolgov. Stvar je bila zelo zamotana, ker je g. Möderndorfer sklepal z raznimi podjetji v Avstriji in pri nas ustmene pogodbe, za katere je vedel samo on in ki se niso nikjer zabeležile. Odkor je v občini komisar, so se uredile občinske finance, tako da je od 5.000.000 občinskih dolgov ob razpustu ostalo na koncu 1927. leta 4.551.181 Din ter da so za tekoče leto urejene anuitete in obresti.

Trditve, da se ni ničesar plačalo, ni resnica. Tudi ni res, da je komisar na novo izdal 400.000 Din za dotacijo stavbe in 1000 Din za organista. Ta znesek je votal cerkveni konferenčni odbor in je občina sodelovala samo, kolikor določa zakon.

Minister nadalje ugotavlja, da imata Hrvatska in Slavonija 398 občin, pa le 16 komisarijatov, Slovenija 1200 občin in dva komisarijata, Dalmacija 79 občin, 5 komisarijatov, Vojvodina 319 občin in samo en komisarijat. Vladni komisar ne prejema za svoje posle nobenih nagrad. Izplačali so se mu samo potni stroški in dnevnice. Občinsko gospodarstvo prehaja sedaj na normalna tla. Vsi tisti, ki jim je blagor občine na srcu, so s komisarjevim delom zadovoljni. Dalje zatrjuje minister, da v načelu ne odobrava nobenega razpusta občinskih samouprav. To sem z dosedanjim delom kot notranji minister tudi dokazal. Zakonitost je temelj mojim odlokom. To sledi tudi iz statistike komisarijatov. Od-

loki o razpustitvi občinskih odborov tudi ne spadajo v pristojnost ministra, ampak je to pridržano velikim županom, ki postopajo sporazumno z oblastnimi odbori. Minister vrši le nadzorstvo.

Čeprav spada razpis volitev v kompetenco ministra, bi vendar ne mogel postopati v tem trenutku po želji interpelanta in tistih, ki so tu angažirani. Poleg razloga razsipnega gospodarstva v Mežici prihaja v poštev tudi drug zadržni razlog, ki obstoja še nadalje. Möderndorfer, glavni krivec slabega občinskega gospodarstva, se nahaja še vedno v Mežici. Njegovo delo je bilo prežeto s komunističnimi težnjami. Neodpušljivo bi bilo, če bi se občina dala zopet v roke tistim, ki so dovedli do razpusta obč. odbora in ki tako delo odobravajo. Ker ni zgleda, da pride do obč. odbora, ki bi delal v prid splošnemu blagostanju, ker je večina komunistična, je bolje, da sedanje stanje obstoja še naprej, kar je v državnem interesu. Vsak patriot se bo izjavil za sedanji položaj, dokler se razmere ne spremenijo. **Korist države je najvišji zakon.** (Burno odobranje.)

Petejan je odgovarjal ministru v polurnem govoru. Najpreje je navajal zgodovino, kako je veliki župan Pirkmajer razpustil ta odbor in prestavil učitelja Möderndorferja, kako so sam. demokrati zapirali delavce in kako so se udingali angleškemu kapitalu. Od takrat sta potekali dve leti, mariborski veliki župan pa volitev še ni razpisal, češ da komisar še ni spravil občine v red. Poskrbi naj se, da se odstrani iz Slovenije še zadnji ostanek režima, ko so imeli pristaši SDS v Sloveniji monopol na razpuščanje občinskih odborov. Trdi, da v Mežici ni več komunizma in da se je začelo intrigirati zoper tisto občino, kjer so socialisti močna stranka. O očitkih glede Kristana pravi, da ga ne bo branil. Zahteva, da se čl. 82 finančnega zakona kot neutemeljen črta in da se komisarijat ukine. V debati je prišel na vrsto tudi zakon o zaščiti države. (Poslanec Smodej: »Mi smo tudi danes zoper ta zakon. Toda zakon je zakon.«) Petejan napada oblastni odbor mariborski. (Dr. Korošec: »Vi pa greste v Maribor in glasujete za vse.«) Klici iz vrst jugoslovanskega kluba: »To je gumi! To je harmonika!« Petejan govori o Mussoliniju, fašizmu, Rapallu, ljubljanskih manifestacijah. Končno zahteva razpis volitev v Mežici.

Za Petejanom so govorili o občinah zemljoradniki Drljača, Lazič in Vujić. Ministru za vere Cvetkoviču so očitali, da gazi zakon, kar je pokazal slučaj v Nišu. Zato se je minister za vere Cvetković takoj javil k besedi in pojasnil ta slučaj. Za Cvetkovičem je govoril Nemeč Moser, ki je naravno napadal vladno, češ da ne gre Nemcem v Vojvodini v občinah na roko.

Skupščina je sprejela Vesenjakov predlog za prehod na dnevni red. Prihodnja seja bo v soboto ob pol desetih.

Brezplodne intrige opozicije

Belgrad, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Opozicijskemu tisku je dobrodošel slučaj v radikalnem klubu, da delajo kombinacije o bližnji vladni krizi. Na snočnjem sestanku radikalnega kluba je prišlo namreč do prerekanja med poslancema Rade Brušijo in Ivanom Sušičem. Poslednji je nezadovolježen iz Sandžaka in ne predstavlja nikogar razen sebe. Vendar je ostro napadel nekatere radikale in tudi ministra Cvetkoviča. Radikalni klub je obračunal s poslancem Sušičem in zadevo likvidiral.

Mnogo več prahu je dvignila obtožba, ki so jo nekateri člani glavnega odbora zapretili ministru za vere Cvetkoviču, ki je baje samolastno razgalil oblastni odbor v Nišu in celo dejal: »Nema zakona!« Minister Cvetković je danes slučaj pred narodno skupščino razjasnil. Zatrnil je, da ni res, kar se o njem trdi glede Niša. Ko je zvedel, kaj se dogaja v Nišu, da je skupščina proti odboru, pred-

to je politika, ki je kompromis narodne individualnosti in vsedrjavne skupnosti. Reprezentant te politike je vodja slovenskega naroda in zato je samo logično, če je tudi šef vlade. Kajti njegova politična linija danes vodi in bo tudi pri- vedla do zmage.

sedstvo pa bojkotira skupščino, je odšel v Niš, da se posvetuje s prijatelji. Nikdar ni trdil, da zakon ne velja. Zato odbija vse napade, ker nimajo nobene podlage.

Iz krogov glavnega odbora in opozicijskega tiska se je raznesla vest, da je notranji minister in predsednik vlade g. dr. Korošec odredil zoper Cvetkoviča preiskavo. Nesmisel je intrige je očividni, ker je ministrstvo za to nepristojno. Te vesti so brez vsake podlage in kratkomalo izmišljene.

Vaš dopisnik se je danes razgovarjal o tem slučaju z radikalnimi poslanci in člani vlade, ki so mu dejali, da vlada v Cvetkovičevem slučaju ne vidi nobene afeze. Brezplodno je govoriti o kaki aferi. Radikalni poslanec je dejal: »Kje bi bilo govora o veliki aferi, če bi dr. Korošec kot strankin šef in poslanec videl nered v ljubljanski in mariborski oblastni skupščini, pa bi se posvetoval s poslanci svoje stranke, kako bi bilo spraviti delo v normalen tir ter napraviti soglasje med skupščino in odborom. Da gre za senzacijo, kombinacijo in kriz ježen tisk in nekatere nezadovoljneže, je najboljši dokaz delo vlade, ki bo že prihodnji ponedeljek sprejela proračun in ga takoj odkazala finančnemu odboru. Po trdnem prepričanju pa ga bo imela že v februarju pod streho

Prvi stiki radičevcev z radikali

Zagreb, 15. nov. (Tel. »Slov.«) V Zagrebu je izzvala največjo senzacijo vest, ki jo prinaša »Narodna politika« iz Beograda, da je nastalo v KDK živahno vrenje. »Narodna politika« namreč poroča, da se te dni nahaja v Beogradu bivši poučnik v finančnem ministru Neudorfer, ki velja za najuglednejšega radičevca, ki si je prizadeval, da bi po Pelešu prišel v zvezo z radikali. V tem je tudi uspel. Razen tega je Neudorfer prišel v stik z muslimani. Razen tega je bil v Beogradu tudi poslanec Galić, ki je zahteval izplačilo dnevnice. V krogih, s katerimi je prišel v zvezo, je ostro napadel Pribičevića, ki vodi politiko kljubovanja. V svojem razpoloženju pa je še vedno proti Hrvatom, kakor je bil za časa obznane.

Hrv. inteligenca proti KDK

Zagreb, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Današnja »Slovenec« vest, da se mudita v Beogradu Meštrović in Čurčin in da sta bila pri g. dr. Korošču, je vzbudila v zagrebških krogih veliko senzacijo. Poročali smo, da je hrvatska inteligenca brezpogojno zoper sedanjo politiko KDK. In ravno najvišja inteligenca se bavi z mislijo, kako iziti iz sedanje pasivne hrvatske politike. Zlasti Meštrovićevo bivanje v Beogradu se smatra za politično važno. Mnogi trde, da se je Meštrović v Beogradu sestal tudi z drugimi politiki in razpravljal o možnosti sporazuma med Beogradom in Zagrebom. Vendar se kaj avtoritativnega o teh verzijah, ki krožijo po Zagrebu, ni moglo dognati. Opozicijski krogi se drže strogo rezervirano.

„Počana“ borba KDK

Zagreb, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila seja vodstva KDK. Razpravljali so o političnem položaju. Sklenilo se je nadaljevati pojačano borbo. Javnosti se niso dala nobena obvestila. Sklenilo se je, da se vršijo shodi KDK: 2. decembra v Pakracu, 9. decembra v Virovitici, 16. v Brodu, 30. Banjaluki. Na teh shodih bosta govorila Pribičević in dr. Maček.

Nabava vagonov in ladij

Belgrad, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Železniški minister je po odobritvi ministrskega sveta predložil finančnemu odboru dve pogodbi. Prva se tiče nakupa 15 vagonov s parnimi kotli in 15 vagonov-cistern. Od obeh podjetij, ki so se udeležila licitacije z dne 24. julija, so stavile najuglednejše ponudbe tvrdka »Ferum« v Subotici in vagoniska tovarna v Brodu, za cisterne pa budimpeštanska tovarna »Pyrae«. Njihove ponudbe so mnogo ugodnejše, nego prejšnje, ki jih je dosedaj država sprejela. V celoti gre za 7.650.000 Din. Finančni odbor je na današnji seji ta ministrov predlog sprejel.

Drugi predlog se tiče pogodbe med ravnateljstvom rečne plovbe in srbskim broderskim društvom za popravilo rečnega brodogoja. Pogodba določa, da bo brodersko društvo prvo leto popravilo najmanj 30 ladijskih objektov. Za izplačilo so določene deloma fiksno določene vsote z denarjem ali pa koeficienti, po katerih bi se izračunalo pri popravilih, koliko naj plača rečna plovba za popravila. Finančni minister je tudi ta dva predloga sprejel.

Nettunske konvencije ratificirane

Milan, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Mussolini in jugoslovanski poslanik v Rimu Rakić sta večeraj izmenjala ratifikacijske listine o nettunskih konvencijah z dne 20. julija 1925 s korespondenco, ki spada zraven, in o belgrajskih pogodbah z dne 24. junija in 12. ter 21. avgusta 1924.

Agrarni zakoni

Belgrad, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Odbor za agrarni zakon je imel danes skupno sejo, na kateri je obravnaval predlog demokratskega poslanca Seferova. Predlagatelj je pojasnil svoj predlog. Gre za odkup kmetске zemlje, ne pa za likvidacijo celotnega agrarnega vprašanja. Minister Daka Popović je izjavil, da je tudi njegov načrt že gotov. Po njegovem načrtu se bo agrarni zakon raztegnil tudi na vso Srbijo, ki je bila dosedaj izključena. V debato so posegli Kremžar, Vesenjaj, Seferov, minister Popović in dr. Ribar. Odbor je soglasno sklenil, da se o predlogu Seferova ne debatira, ker bo vlada predložila svoj predlog. Na jutrišnji seji pride na vrsto zakon o zadružah.

Ker je Korošec šef vlade

V najbolj zarizenem opozicijskem listu »Hrvat« citamo:

»Po obstoječih predpisih bi se imela izvršiti izvolitev novega (zagrebskega) župana najkasneje v štirih tednih po izpraznitvi županske stolice. Ta rok poteče v torek, dne 20. t. m. in zato se poloficično sporoča, da bodo županske volitve v ponedeljek, dne 19. t. m. Potemtakem so propadle vse akcije, ki so hotele doseči razpust občinskega sveta in ki so bile podvzete od več strani. Eni so se zaradi tega obračali na Korošca, drugi na Davidovića, tretji na Vukičevića, četrti na radikalni glavni odbor, peti na »tajne sile«, kakor je bil kdo komu bližji. A ko so eni videli, kaj hočejo drugi, je nasprotovanje teh interesov povzročilo sklep, da se pusti Zagreb na miru, kar je tudi najbolj pametno. Vsem onim pa, ki so delali in delajo za razpust občinskega sveta, jim Zagreb tega ne bi mogel tako lahko odpustiti.«

V »Obzoru«, listu, ki silno simpatizira s KDK pa citamo:

»... Iz vsega članka »Politike« pa se jasno vidi nepriznani bes »Politike« na dr. a Korošca, ker ni dosedaj uporabil proti vodstvu KDK obznanje...«

In na drugem mestu pravi »Obzor«:

»Kakor se vidi, gre »Politika« v svojih napadih na dr. a Korošca tako daleč, da ga celo obtožuje, da je država vsled njegovega stališča v nevarnosti. Zdi se, da je ta kampanja proti dr. a Korošca nastala zato, ko so hegemonisti spoznali, da dr. Korošec neče opraviti zamorskih poslov, ki so mu jih oni namenili proti KDK.«

Tako polagoma prodira resnica in počasi bodo morali priznati tudi hrvaški listi, kar že govori Zagreb, da je namreč prava sreča za Hrvate, da je šef vlade dr. Korošec. Kajti samo njegova zasluga je, če še ni zapela nad Hrvatsko — obznanje.

Le na rahlo bi pri tem pripomnili, da seveda slovenski pristaši KDK te velike zasluge dr. Korošca ne bodo nikdar priznali, ker njih historična naloga je, da so vedno neobjektivni, vedno le malkontenti. Zato pa je tudi čisto vseeno, kaj govore in mislijo o dr. Korošcu.

Propadajočim že gre pravica kričanja, je dejal dr. Korošec in zato naj slovenski narodnjaki le še kriče.

Objektivna javnost pa bo s priznanjem za beležila vse one pozitivne stvari, ki so se zgodile, ker je bil šef vlade — dr. Korošec.

Eksodus opozicije v sarajevskem občinskem svetu

Še so v svežem spominu besede novega sarajevskega župana, da bo postopal objektivno in sporazumno z manjšino, že je prišlo do eksodusa vse opozicije in kar je najvažnejše, ne brez vzroka. Novi občinski svet je namreč pri volitvi odborov popolnoma prezrl pravice opozicije. Čeprav šteje združena opozicija, radikali, židje in štirje muslimani 13 članov in bi morala v vsakem odboru dobiti vsaj dva člana, ni hotela večina priznati manjšini niti enega. Tako je večina jasno izjavila, da ne spoštuje pravic manjšine, temveč da hoče manjšino čisto navadno majorizirati. To je treba tem bolj poudariti, ker so člani večine tudi oni radičevci, ki znajo sicer tako lepo deklamirati proti majorizaciji. V Sarajevu pa so radičevci dokazali, da so oni proti majorizaciji le tedaj, kadar so v manjšini, da pa sicer niso nič boljši, ko vsi drugi narobe-demokrati.

Cisto pravilno je zato opozicija odgovorila na to radičevsko nasilje z eksodusom. Z ljudmi, ki nečejo spoštovati niti najbolj osnovnih zahtev parlamentarizma, pač ni mogoče sodelovati.

Postopanje večine v sarajevskem občinskem svetu pa je tem bolj obsodbe vredno, ker so prišli v odbore povečini ljudje, ki niti sposobni niso za svoje mesto. Zato bo morala večina klicati na seje odborov razne strokovnjake, da jo bodo ti poučili, kako treba sklepati. Mesto izvoljenih svetovalcev bodo torej odločevali neizvoljeni strokovnjaki, pa čeprav je v sarajevskem obč. svetu dovolj ljudi, ki bi mogli uspešno izvrševati svoje naloge. Tako vse mesto obsoja, da ni v nobenem odboru dr. Niko Andrijašević, ki velja kot najmočnejši intelektualac v Sarajevu.

Če bo večina v sarajevskem občinskem svetu še nadalje hodila po napačni poti majorizacije, potem se ji lahko pripeti, da bo narastel opozicijski blok na 17 članov in bo večina štela le 18 svetovalcev. Kako pa bo mogel župan vladati z enim glasom večine, pa niti vprašanje ni, ker je pri vseh važnejših sklepih potrebna dvetretjinska večina.

S svojim postopanjem v sarajevskem občinskem svetu so se radičevci razkrili kot stranka, ki pozna, kadar je v večini, samo princip majorizacije, proti kateremu sicer tako kriči.

To radičevsko dvoiličnost si je pač treba zapomniti zlasti za takrat, kadar bodo radičevci zopet kričali o belgrajski majorizaciji. Naj najprej naredi red pri sebi in potem naj šele pridigujejo drugim.

Belgrad, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Zadele so sledeče srečke: 400.000 Din. št. 11.26, 100 tisoč Din: 106.623, 20.000 Din 85.277, po 10 tisoč Din 108.027, 36.711, 71.052, 87.709, 98.698, 26.089.

Odločna izjava nove francoske vlade

v Pariz, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Vlada izjava, ki jo je danes podal Poincaré v poslanski zbornici, Barthou pa v senatu, se pričenja z besedami: »Kabinet, ki se Vam predstavlja danes, apelira na vse republikance, da se dela prejšnjih vlad, ki so ostala nedovršena, dokončajo v slogi. Sprejem državnega proračuna ob pravem času je potreben, tako v interesu finansiranja kakor tudi v interesu reparacijskih pogajanj. Legalna stabilizacija je zaključila razne finančne sanacije, sanacijsko delo pa še ni končano, dokler se ima sploh še kaj storiti. Vlada upa, da bo s finančno komisijo mogla priti do sporazuma o vprašanih, ki dosedaj še niso rešena. Saj o tem ni bilo posebnih razlik v mnenjih, ker je bil predlog finančne komisije popolnoma v okviru vladnih namer, kakor so prišle do izraza v razlogih proračunskega predloga. Male difference se niso nanašale na višino števil, temveč samo na vprašanje, ali je ostalo tudi ravnotežje proračuna nedotaknjeno. Novi proračun pri naša bistveno zvišanje gospodarskih in socialnih izdatkov ter je jasno zavzel smer reformatorične realizacije.

Dalje pravi izjava, da so radi čl. 70 in 71 finančnega zakona nastale težkoče. Oba člena sta se v svoji sestavi izpremenila tako, da je nova oblika sprejemljiva. Ta dva člena sta vitalnega pomena za ohranitev intelektualnega in moralnega vpliva Francije v daljnih deželah. Naj se v boju proti temu členoma uvede katerakoli procedura, mora vlada vendar zahtevati, kar smatra, da more zahtevati z ozirom na svojo odgovornost. — Vlada izjava govori potem o notranjem miru, o ohranitvi javnega reda, disciplini v upravi in o socialnem napredku.

O zunanjepolitičnih vprašanjih veli izjava: Z vsvo svojo močjo smo odločeni, delovati pri racionalni organizaciji zunanjega miru. Tudi

tu se je delo šele začelo. Zdi se, da je na pravem potu, mora pa se dokončati. Pogajanja, od katerih je lahko odvisna usoda Francije in Evrope, so se pred kratkim začela med Nemčijo in njenimi upniki, da se v soglasju v Dawesovim načrtom in z ženevskim dogovorom reši težki problem reparacij. Prejšnji kabinet je imel večkrat priliko, da je objavil pogoje, pod katerimi bi se mogla sprejeti rešitev; sporočil je te pogoje vladam ostalih upniških držav, katere pa so tudi nas obvestile o svojih lastnih programih. Med temi programi ni ničesar, kar bi bilo nezdružljivo, in sodi se, da ni zaprek za imenovanje strokovnjakov za proučitev celokupnega problema. Nova vlada je že začela pogajanja v oni točki, kjer so zaostala, in upam, da jih bo dovela do konca. Izjava konča: Čim večje bo zaupanje, ki ga bo izrazil parlament vladi, tem večja bo pravica, s katero se bo vlada pri teh pogajanjih lahko predstavila kot zastopnica francoske misli. — Ko je bila izjava prečitana, jo je desnica demonstrativno odobravala. Na levi pa so se takoj pojavili energični protesti in takoj je stopil na govorniško tribuno kot prvi opozicijski govornik socialistični poslanec Auriol.

Soc. Auriol je najprej ugotovil, da je narodna unija dogospodarila in da je radikalna stranka v Angersu ta proces pospešila. Radikali so čutili, da je vlada narodne unije vedno bolj prehajala k reakciji. Zato morejo socialni demokrati vstopiti samo v blok opozicije. Dalje je govoril socialistični poslanec Chambrun, ki je tudi utemeljeval opozicijsko stališče socialistov. Končno je govoril komunist Cachin, ki je posebno napadal mornariški proračun. Poincaré je večkrat posegel v debato in naglašal posebno, da ima Francija resno voljo v kratkem dokončati reparacijsko razpravo.

Tudi Romunija dobi švedsko posojilo

Bukarešt, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Preden je danes Titulescu odpotoval v London, je imel večurno konferenco z ministrskim predsednikom Maniu in zunanjim ministrom Mironescu o zunanjih politikah. Titulescu je dobil nalogo, da zastopa romunski mandat pred Državnim narodov in da t. i. vodi, kakor se čuje, pogajanja za posojilo. Kakor poroča »Adevărul«, je dobila vlada ponudbo tudi od švedskega trusta, ki stavi v splošnem ugodne pogoje, ki pa so mogoči, kakor v Jugoslaviji, samo če se da v zakup monopol na vžgalice, kar pa bi utegnilo ogroziti pogajanja o stabilizaciji leja. Vlada se bo torej pečala s to ponudbo samo tedaj, če ne pride do sporazuma z nobenimi inozemskimi bančnimi skupinami. Vlada je od inozemskih emisijskih bank dobila obvestilo, da so podpisale z romunsko vlado sklenjeno pogodbo o revolving-kreditu 25 milijonov dolarjev, ki naj še dovoli romunski narodni banki za stabilizacijo leja. Romunska narodna banka je bila nato pozvana, da tudi ona podpiše pogodbo. Liberalni list »Vitorul« piše, da je bilo več vladnih zapnikov poslanih v inozemstvo, da pripravijo nova finančna pogajanja, in sicer bančni ravnatelj Kaufmann v Berlin in bankirja Aristid Blanc v London in Pariz.

Sv. Stolica proti fašist. vzgoji

Rim, 15. nov. (Tel. »Slov.«) »Osservatore Romano« objavlja oster protestni članek proti nameravanim narodnim bojnim igram italijanskega ženstva, ki se bodo drugič vršile v Rimu pod egido fašistične stranke. V državi, ki hoče biti katoliška država, kakor se je to tolikrat poudarjalo z odgovorne strani, se je treba držati besed sv. Očeta v vseh vprašanjih moralne vzgoje mladine. List dalje razlaga, zakaj se mora katoliška cerkev z vsvo odločnostjo boriti proti takim prireditvam ženske mladine in konča s pozivom na vse škofe in duhovnike, da razširijo med ljudstvom to papeževo prepoved.

Mussolinijeve reforme

Rim, 15. novembra. (Tel. »Slov.«) Senat je danes s 181 glasovi proti 19 glasovom sprejel zakon o velikem fašistovskem svetu. Pred glasovanjem, ki je bilo poimensko, je na kratko govoril Mussolini in naglasil, da ta zakon na noben način ne more ogroziti institucije krone, ko je vendar kralj sam šel pred par dnevi v Bologni prižgal luč v kapeli, ki je zgrajena v spomin onih, ki so padli za stvar fašizma.

Češki listi o pogodbi

Praga, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Češkoslovaški listi izražajo svoje obžalovanje, da je uspeh dosedanjih češkoslovaško-jugoslovanskih trgovinskih pogajanj tako skromen, za kar dela veleindustrijski »Tribuna« odgovorne češke agrarce radi njihove nepopustljivosti. Čas za trgovinsko pogodbo še ni goden, pravi »Tribuna«, ker je Jugoslavija zahtevala ravno znižanje carine za poljedelske proizvode kot predpogoja za vsako drugo popuščanje in je smatrala carinske postavke, katere je ponudila Češkoslovaška, za neprimerno podlago za dogovor. List predlaga, da se uvedejo preferenčne carine, vsaj za nekatere vrste blaga.

Sporazum o reparacijah

Pariz, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Na včerajšnjem razgovoru nemšk. poslanika von Höchsta z ministrskim predsednikom Poincaréjem so se glasom »Matina« razjasnila zadnja predvprašanja, tako da je sedaj gotovo, da se bo sedaj proučevanje revizijskega vprašanja izročilo neodvisnim strokovnjakom, ki bodo, ne da bi bili vezani na instrukcije, razsojali po svoji najboljši vesti in vednosti. Vladam pa potem dano na prosto, ali sprejmejo rezultat dela strokovnjakov ali ne.

Zločinska malomarnost kapitana

Newyork, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Poročila potnikov, ki so bili rešeni s parnika »Vestris«, si sicer nasprotujejo, ugotovila pa so dve dejstvi: popolno nemarnost kapitana Carreya, ki brez dvoma nosi vso odgovornost za nesrečo, in navzlic nasprotujočim si vestem številne dokaze junaškega požrtvovanja in nesebičnosti posadke. Kapitan, ki je od sobote večera ostal v svoji kabini, so še le potniki v ponedeljek jutraj morali prisiliti, da je oddal prve klice na pomoč, ko so valovi že poplavalili medkrov. Pri spuščanju sta se ponesrečila dva čolna, radi česar je na krovu nastala panika. Kljub temu pa so potem v redu spustili dva čolna z ženskami in otroki. Govori se, da je kapitan potem izvršil samomor.

Po Etni še Vezuv

Milan, 15. nov. (Tel. »Slov.«) Isti čas, ko je ponehalo bruhanje lave na Etni, je začel v zadnji noči delovati Vezuv. Ze več dni je izstopala tekoča lava, vendar zaenkrat za tamošnje občine ni nobene nevarnosti, ker odteka lava v dolino Inferno.

Rim, 15. novembra. (Tel. »Slov.«) O Etni prihajajo tudi še nadalje pomirljive vesti, vendar pa se je pod dosedanjim žrelom odprlo novo manjše žrelo, iz katerega prihaja tekoča lava, ki uničuje vinograde v okolici. Prebivalstvo v San Albio je bilo alarmirano. Glavni tok lave pa se je medtem že skoro popolnoma ustavil in napreduje komaj za en meter na uro. Manjši postranski toki lave pa se hitro hladijo.

G. Pribičević in sovjetska Rusija

Pribičević, ki se zavzema sedaj tako vneto za Sovjete, je o njih pred 18 meseci dejal:

»G. Ninčić je poskusil začeti pogajanja s sovjetsko vlado ter se prepiral, da je absurdna misel, da bi na ta način prišel v stik z ruskim narodom. Sovjetska vlada namreč ni narodna vlada... Če bo Jugoslavija priznala sovjetsko vlado, potem se pravi to, da bo ustanovila na Balkanu središče komunistične delavnosti, kar bi moglo ovirati miroljubno delo v naši državi. V ostalem pa itak vsakdo ve, da bi bil edin uspeh priznanja sovjetske vlade: povečanje proračuna zunanje-ga ministrstva in nič drugega... Zadnji dogodki na Vzhodu potrjujejo še enkrat točnost dr. Kramarčevega govora, ki je prijatelj Rusov... Kar se tiče trgovinskih zvez s SSSR, nimajo te za Jugoslavijo nobenega pomena.«

Preobrat v mezdnem gibanju v Porenju

Potem ko so izključili iz svojih obratov nad 210.000 delavcev, so zastopniki železne industrije v Porenju vložili pri rednem sodišču tožbo. V njej so izpodbijali veljavnost razsodbe zastopnika ministra za delo, s katero je priznal malenkostno povišanje delavcem, češ, da je iz formalnih razlogov neveljavna. Ta tožba je imela predvsem ta namen, da se končna rešitev čim bolj zavleče, obenem pa za slučaj uspeha tudi ta, da se veleindustriji izognejo povrnitvi vseh izgub, ki jih je imelo delavstvo radi brezposelnosti. Zakon namreč odreja, da morajo delodajalci v slučaju kršitve predpisov plačati delavstvu vse plače, ki bi jih sicer prejeli, če bi redno delali.

Dočim je vsa javnost bila na strani delavstva in je bila čvrsto prepričana, da je pravica na njihovi strani, je bilo sodišče v Duisburgu drugačnega mišljenja. Sodišče je namreč v polni meri ugodilo pritožbi delodajalcev in razveljavilo razsodbo ministrovega odposlanca. To svojo sodbo je sodišče izreklo, ne da bi izdalo kako posebno motivacijo.

S tem sicer še ni rečena končna beseda, ker se bo z zadevo bavilo še najvišje državno sodišče za delo. Vendar pa je že ta prvi uspeh delodajalcev dokaz, da je bila njihova ofenziva proti delavski zakonodaji temeljito pripravljena. Zato ni čudno, če je delavstvo do skrajnosti razburjeno. Strokovne organizacije delajo z vsemi silami, da preprečijo večje izgrede.

Medtem je tudi pričel zborovati Reichstag, ki je bil predčasno sklican radi interelacije centra. Socialdemokratski minister za delo Wissell je odgovarjal in zastopal stališče, da vlada ne more storiti nobenih korakov, dokler ni rešeno pravno ozadje vprašanja. To pa šele takrat, ko izreče svojo sodbo tudi najvišje sodišče. Tudi se ne sme zahtevati, da bi podpore za izključeno delavstvo šle na račun fonda za brezposelne. Poziva občine, naj pomagajo stradalajočim delavcem, država bo občinam to eventualno vrnila.

Razprave o tem vprašanju so se udeležili zastopniki vseh strank. Za Centrum je govoril dr. Stegerwald, katerega izvajanja so bila ostrba obsodba postopanja delodajalcev, ki so s tem, da so odslavili nad 210.000 delavcev, hoteli kljubovati državni avtoriteti. Vlada ne sme dopustiti take kršitve zakonov, ki so obvezni za vse enako, dokler so v veljavi.

Ker so se v nadaljnji razpravi pojavile precejšnje difference o potrebnih korakih in ker najvišje sodišče še ni izreklo svoje končne sodbe, je zadeva izročena socialnemu odseku Reichstaga. Večinoma pa je prevladovalo mišljenje, da se mora socialna zakonodaja še bolj gojiti in izdelati v vseh podrobnostih, da nikdar več ne bodo mogoči slični izpadi.

Tudi sam. dem. profesorji preklicali socialni bojkot

Ob priliki proforskega kongresa na Sušaku je napisal zagrebski »Obzor« na naslov sam. demokratskih profesorjev par tako zanimivih opazk, da smatramo njihovo objavo važno, zlasti še z ozirom na netočno poročilo v »Slov. narodu«.

Po trditvi, da je proforsko društvo čisto centralistično društvo in tipičen primer srbijskega razumevanja jugoslovanstva, piše »Obzor«:

»Brez ozira na ponašanje jugoslovanskega proforskega društva v dobi protikulturnega preganjanja in premeščanja hrvaških profesorjev (za časa PP-režima, op. uredn.) brez ozira na to, da ti jugoslovanski profesorji niso protestirali ne proti redukcijam in slabemu dotiranju prečanskih šol, moramo konstatirati, da niso niti po proglašenju socialnega bojkota, niti po krvavem 20. juniju prekinili svoje zveze z upravo v Belgradu. To je tem bolj čudno, ker vodijo zagrebsko sekcijo jugo-profesorjev samostojni demokrati P. Serdar, Musulin in in drugi. Vsi ti profesorji so bili, dokler je bil G. Svetozar Pribičević prosvetni minister, zelo oddilni in disciplinirani člani samostojne demokratske stranke. Sedaj pa, v dobi socialnega bojkota, ki ni upravičen samo s strankarskega, temveč tudi s človeškega stališča, zapuščajo svojega voditelja Sv. Pribičevića in odhajajo na kongres, da se »prijateljsko« pogovore s svojimi srbijskimi voditelji na čelu z Jeremijo Živanovićem, ki je zapustil Pribičevića, ko je ta šel v opozicijo in ki se je svojega voditelja odrekal javno na političnih shodih...«

Pred „Jutrom“ kapitulirali...

Gospodje pri »Jutru« so od sile ponosni. Ker je večina v oblastni skupščini sama od sebe znižala proračun in s tem tudi oblastne davčine, piše »Jutro«, da je oblastna skupščina kapitulirala pred »Jutrom«. Kar sesedli smo se, ko smo čitali o tej kapitulaciji.

Kako je že rekla muha, ko je sedla volu na rog? Ali ni pogumno privzdignila nogo in zakikirala v svet: Mi orjemo?

Zdi se nam, da je tudi »Jutro« zelo podobno tisti muhi, ko piše, da je oblastna skupščina pred njim kapitulirala.

O ta mogočnost, o ta »jutrovska« vele-sila! Wie sich der kleine Moritz die Welt vorstell!